

TRYGVE BRATTELI

Ved åpningshøytideligheten
av Festspillene i Bergen 24. mai 1972.

Det er 20. gang Festspillene åpnes med denne sammenkomst i dag. Et for vårt land særpreget kulturpolitisk tiltak har dermed bevist sin livskraft. Det er ikke noen tilfeldighet at det kom her i Bergen. Sterke musikalske tradisjoner har røtter i denne byen. Den har en betydelig og fruktbar bypatriotisme, i all beskjedenhet - ville vel en bergenser uttrykke det. Rent økonomisk har byen et forholdvis sterkt lokalt miljø. Av historiske og aktuelle grunner vil Bergen lett leve med et våkent sideblikk til sin storebror på den andre siden av Langfjellene. Det kan også styrke impulsene til særlige krafttak når det trenges, og ikke minst når krafttakene er egnet til på en hyggelig måte å minne om at her lever Bergen. Med Festspillene går denne påminnelse hvert år til byen selv, den går over Langfjellene og landet ellers, og den går etter hvert ut over den kunstinteresserte verden. Festspillene er også blitt en av de brede bruer ut til verden, som et lite lands kunstmiljø ikke kan leve foruten.

Tidens sterke brytninger fører blant annet til en avklaring av at i menneskenes liv er kunsten ei blott til lyst, den er en nødvendighet. Dette betyr

ikke at kunsten ikke også skal være til lyst, i vårt puritanske og i visse henseender karrige livsmiljø skal vi ikke glemme det.

Samtidig er det så at alt som hjelper mennesket til å finne seg selv og å forstå seg selv, det er nyttig for menneskene. Med sitt formspråk og sine uttrykksformer har musikken her en plass som den er alene om i den forstand at andre kunstformer ikke byr seg fram som alternativer, selv om det kan være nært slektskap mellom ulike kunstarter. Og musikkens formspråk er internasjonalt og felles menneskelig på en helt annen måte enn de talte språk, som jo nettopp utmerker seg ved sine nasjonale begrensninger.

Derfor har musikkens språk så veldige oppgaver i vår brytningenes tid. Den kan opplyse søkende og frigjøringshungrige mennesker på områder av tankens og følelsenes verden hvor det talte og skrevne ords uttrykksmuligheter ikke strekker til. Og fordi musikkens språk ikke kjenner det talte språks nasjonale barrierer, kan den virke med til å fremme det internasjonale menneskelige fellesskap som det er vår tids hovedoppgave å gi livsdyktige former.

Kunstens vilkår kan synes trange i høyt industrialiserte samfunn med stadig økende materiell velstand. Det gjelder den side som har å gjøre med kunstnerens arbeidsvilkår og virkemuligheter, og dette gjelder så vel den profesjonelle kunst som folkekunsten. Men det gjelder også tiltak som i dybden og bredden skal gi kunsten dens virkemuligheter i hverdagens kulturmiljø. Det er til i dag neppe skapt harmoni mellom de ulike tilbud og behov som gjør seg

gjeldende i dagens travle og søkende samfunn.

Så meget større grunn er det til å hilse slike tiltak som førte til noe nytt og vesentlig. Det gjelder grunnleggende nasjonale tiltak som Riksteatret, Riksgalleriet og nå sist Rikskonsertene. De har medvirket til å øke den kulturpolitiske interesse i de mange lokale samfunn. Regjeringen regner med om ikke så lenge å legge fram en bred stortingsmelding om kulturpolitiske retningslinjer. Det er fremmet forslag til Stortinget om statens medvirkning til en sanering av Festspillenes aktuelle økonomiske problemer. Det er også gledelig at Musikkhøgskolen til høsten endelig kan komme i gang med sin virksomhet.

I denne sammenheng en blomst til Bergen, som med seig besluttosomhet har skapt og videreført de årlige Festspillene. Det ærer den tradisjon som alt for 207 år siden i denne by skapte det første norske musikksekskap. Det startet med amatører, men har etter hvert med profesjonell status og standard vært retningsgivende for orkesterselskaper her i landet. Internasjonalt kjente komponister har sine røtter her. Den første lærerskole som ga spesialundervisning i musikk, var i Bergen. Byen er naturlig hovedsete for organisasjoner i vårt musikkliv, som Norges Landssangerforbund, Norges Musikkorps Forbund og Det folkelige musikkliv.

For 20 år siden ble taktstokken hevet for de første festspill i Bergen. Vi er glade og stolte over hva de har betydd i landet og som kontakt med verden. Vi venter at de 20. Festspill vil bekrefte deres livsvilje og livsevne.